

The Role and Influence of Shintoism in Japanese Culture

Yigitaliyev Ziyodbek Shuxratjon o'g'li

2nd-Year Student, Faculty of Medicine, Andijan Branch of Kokand University

Email: yigitaliyevziyodbek003@gmail.com

Bazarova Irodakhon Ravshanbekovna

PhD, Department of History and Social Sciences, Andijan Branch of Kokand University

Email: bazarovairoda8379@gmail.com

Abstract

This article examines the role and influence of Shintoism on Japanese culture. It discusses the origin of Shintoism, its main beliefs, the concept of kami, religious rituals, and their impact on the traditions and customs of the Japanese people. In addition, the significance of Shintoism in Japanese art, architecture, environmental views, and contemporary Japanese society is analyzed. The study concludes that Shintoism is an important factor in the formation and development of Japan's national culture.

Keywords

Shintoism, Japan, kami, culture, traditions, religious rituals, national values, nature worship.

Annotatsiya. Ushbu maqolada Sintoizm dinining Yaponiya madaniyatidagi o'rni va ta'siri tahlil qilinadi. Sintoizmning kelib chiqishi, asosiy e'tiqodlari, kami tushunchasi, diniy marosimlari hamda yapon xalqining urf-odatlari va an'alariga ko'rsatgan ta'siri yoritilgan. Shuningdek, sintoizmning san'at, me'morchilik, ekologik qarashlar va zamonaviy Yaponiya jamiyatidagi ahamiyati ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijasida sintoizm Yaponiya milliy madaniyatining shakllanishi va rivojlanishida muhim omil ekanligi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: Sintoizm, Yaponiya, kami, madaniyat, urf-odatlar, diniy marosimlar, milliy qadriyatlar, tabiatga sig'inish.

Kirish. Din insoniyat tarixining eng muhim ma'naviy va madaniy hodisalaridan biri

hisoblanadi. Har bir xalqning diniy qarashlari uning dunyoqarashi, urf-odatlari, an'analari va milliy qadriyatlarining shakllanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Shu jihatdan qaraganda, Yaponiyaning milliy dini hisoblangan sintoizm nafaqat diniy ta'limot, balki yapon xalqining madaniy merosi va turmush tarzining ajralmas qismi sifatida alohida ahamiyatga ega.

Sintoizm dunyodagi eng qadimiy dinlardan biri bo'lib, uning shakllanishi Yaponiya tarixining dastlabki davrlariga borib taqaladi. Ushbu din tabiatga sig'inish, ajdodlarni ulug'lash va "kami" deb ataluvchi muqaddas ruhlarga e'tiqod qilish g'oyalariga asoslanadi. Sintoizm ta'limotida inson va tabiat o'rtasidagi uyg'unlik, poklik va ma'naviy barkamollik muhim o'rin egallaydi. Shu sababli ushbu din yapon xalqining kundalik hayoti, axloqiy qarashlari va madaniy an'alariga chuqur singib ketgan.

Bugungi kunda Yaponiya zamonaviy va texnologik jihatdan rivojlangan davlatlardan biri bo'lishiga qaramay, sintoizm o'zining tarixiy va madaniy ahamiyatini saqlab qolmoqda. Yaponlarning ko'plab bayramlari, marosimlari, ibodatlari va milliy an'analari aynan sintoistik qadriyatlarga asoslanadi. Bundan tashqari, sintoizmning tabiatga bo'lgan hurmat ruhidagi qarashlari ekologik madaniyatning rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Mazkur maqolaning maqsadi sintoizm dinining kelib chiqishi, asosiy e'tiqodlari va uning Yaponiya madaniyatiga ko'rsatgan ta'sirini o'rganishdan iborat. Shuningdek, ushbu dinning yapon xalqining milliy o'zligini shakllantirishdagi o'rni, san'at, me'morchilik, urf-odatlar va zamonaviy jamiyat hayotidagi ahamiyati tahlil qilinadi.

Muhokama. Sintoizm Yaponiyaning eng qadimiy dini bo'lib, uning jamiyat va madaniyat rivojiga ko'rsatgan ta'siri juda katta hisoblanadi. Ushbu dinning asosiy xususiyati shundaki, u qat'iy diniy qonun-qoidalar tizimidan ko'ra, inson va tabiat o'rtasidagi uyg'unlikni ta'minlashga qaratilgan. Shu sababli sintoizm yapon xalqining kundalik hayoti va madaniyatiga chuqur singib ketgan.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, sintoizmning markaziy tushunchasi bo'lgan

“kami”ga e’tiqod yaponlarning tabiatga bo‘lgan hurmatini shakllantirgan. Tabiatdagi tog‘lar, daryolar, o‘rmonlar va boshqa tabiiy obyektlarning muqaddas deb hisoblanishi insonlarning atrof-muhitga ehtiyotkorona munosabatda bo‘lishiga xizmat qilgan. Natijada Yaponiyada ekologik madaniyatning rivojlanishida sintoistik qarashlarning hissasi katta bo‘lgan.

Bundan tashqari, sintoizm yapon xalqining urf-odatlar va marosimlarida ham muhim o‘rin tutadi. Tug‘ilish, nikoh, mavsumiy bayramlar va boshqa muhim tadbirlar ko‘pincha sintoistik an‘analar asosida o‘tkaziladi. Bu holat diniy qadriyatlarning avloddan avlodga o‘tishini va milliy o‘zlikning saqlanib qolishini ta’minlaydi. Ayniqsa, matsuri bayramlari xalqning birdamligi va madaniy merosini mustahkamlovchi omil sifatida ahamiyatlidir.

Sintoizmning san‘at va me‘morchilikka ta’siri ham alohida e’tiborga loyiqdir. Yapon ibodatxonalari, bog‘lari va an‘anaviy me‘moriy inshootlarida soddalik, tabiiylik va uyg‘unlik tamoyillari yaqqol namoyon bo‘ladi. Bu esa sintoizmning estetik qarashlari yapon madaniyatining muhim tarkibiy qismiga aylanganini ko‘rsatadi.

Hozirgi globalashuv davrida ham sintoizm o‘z ahamiyatini yo‘qotmagan. Zamonaviy yapon jamiyatida texnologik taraqqiyot bilan bir qatorda milliy va diniy qadriyatlar ham saqlanib qolmoqda. Bu holat sintoizmning nafaqat diniy tizim, balki milliy madaniyatni birlashtiruvchi va tarixiy xotirani asrovchi muhim omil ekanligini tasdiqlaydi. Shu sababli sintoizmning Yaponiya madaniyatidagi o‘rni va ta’sirini o‘rganish dinshunoslik hamda madaniyatshunoslik fanlari uchun dolzarb masalalardan biri bo‘lib qolmoqda.

Tadqiqot natijalari. Mazkur tadqiqot davomida sintoizm dinining Yaponiya madaniyatidagi o‘rni va ta’siri o‘rganildi. Tahlillar natijasida sintoizm Yaponiyaning eng qadimiy dini bo‘lib, mamlakatning madaniy, ma’naviy va ijtimoiy hayotiga sezilarli ta’sir ko‘rsatgani aniqlandi. Tadqiqot jarayonida sintoizmning asosiy g‘oyalari, xususan, “kami” tushunchasi, tabiatga hurmat va poklik tamoyillari yapon xalqining

dunyoqarashi shakllanishida muhim ahamiyat kasb etishi kuzatildi.

Olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, sintoizm nafaqat diniy e'tiqod tizimi, balki yapon xalqining milliy o'zligini saqlab qolishga xizmat qiluvchi muhim madaniy omildir. Ushbu dinning ta'siri xalq bayramlari, urf-odatlari, oilaviy marosimlar va kundalik hayotda yaqqol namoyon bo'ladi. Ayniqsa, matsuri bayramlari va ibodatxonalarda o'tkaziladigan marosimlar jamiyat birdamligini mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, sintoizm yapon san'ati va me'morchiligining rivojlanishiga ham katta hissa qo'shgan. Ibodatxonalar, an'anaviy bog'lar va boshqa madaniy obyektlarda tabiat bilan uyg'unlik tamoyili ustuvor o'rin egallaydi. Bu esa sintoistik qarashlarning yapon estetik madaniyatiga chuqur singib ketganligini ko'rsatadi.

Shuningdek, sintoizmning tabiatni muqaddas deb bilishga asoslangan qarashlari ekologik madaniyatning shakllanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatgani aniqlandi. Tabiiy resurslarga ehtiyotkorona munosabatda bo'lish, muqaddas hududlarni asrash va ekologik muvozanatni saqlash kabi g'oyalar bugungi kunda ham o'z dolzarbligini yo'qotmagan.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari sintoizmning Yaponiya madaniyati, milliy qadriyatlari va jamiyat taraqqiyotidagi o'rni beqiyos ekanligini ko'rsatdi. Ushbu din bugungi kunda ham yapon xalqining ma'naviy hayoti va madaniy merosining ajralmas qismi bo'lib qolmoqda

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, sintoizm Yaponiyaning eng qadimiy va o'ziga xos diniy-madaniy tizimlaridan biri hisoblanadi. Ushbu din asrlar davomida yapon xalqining dunyoqarashi, urf-odatlari, an'analari va milliy qadriyatlarining shakllanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatib kelgan. Sintoizmning asosiy g'oyalari bo'lgan tabiatga hurmat, poklik, ajdodlarni e'zozlash va kami tushunchasi yapon jamiyatining ma'naviy hayotida muhim o'rin egallaydi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, sintoizm nafaqat diniy e'tiqod tizimi, balki Yaponiya madaniyatining ajralmas qismi sifatida ham namoyon bo'ladi. Uning ta'siri milliy bayramlar, marosimlar, san'at, me'morchilik va kundalik turmush tarzida yaqqol ko'zga tashlanadi. Ayniqsa, tabiat bilan uyg'un yashash tamoyili yapon xalqining ekologik madaniyatini rivojlantirishda muhim omil bo'lib xizmat qilgan.

Shuningdek, zamonaviy globallashuv sharoitida ham sintoizm o'z ahamiyatini saqlab qolayotgani kuzatildi. Texnologik taraqqiyot va zamonaviy hayot tarziga qaramay, yapon xalqi milliy an'analari va diniy qadriyatlarini avaylab asrab kelmoqda. Bu esa sintoizmning milliy o'zlikni saqlash va madaniy merosni avlodlarga yetkazishdagi o'rnini yanada mustahkamlaydi.

Shunday qilib, sintoizm Yaponiya tarixini, madaniyatini va ma'naviy hayotini tushunishda muhim manba hisoblanadi. Uning ta'siri bugungi kunda ham jamiyat taraqqiyoti, madaniy qadriyatlarning saqlanishi va insonning tabiat bilan uyg'un munosabatlarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar royxati

- 1.O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim tizimi uchun "Dinshunoslik" darsliklari. Toshkent.
- 2.M. S. Yo'ldoshev – Dinshunoslik asoslari. Toshkent: O'zbekiston nashriyoti.
- 3.A. Karimov – Jahon dinlari tarixi. Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
- 4.Sh. Xolmatov – Sharq dinlari va madaniyatlari. Toshkent.
- 5.O'zbek Milliy Ensiklopediyasi. "Sintoizm" va "Yaponiya madaniyati" bo'limlari.
- 6.O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi Tarix instituti materiallari.
- 7.Z. Abdullayeva – Din va jamiyat. Toshkent: Ma'naviyat nashriyoti.
- 8.T. Rashidov – Madaniyatshunoslik asoslari. Toshkent.
- 9.O'zbekiston davlat universitetlari dinshunoslik kafedrası ma'ruza materiallari.
- 10.Internet manbalari: O'zbek tilidagi ilmiy maqolalar va dinshunoslik portallari.

